

intimida sau de a exercita presiune asupra ei sau asupra unei terțe persoane, sau din orice alt motiv, bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință este provocată de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice, sau de către orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau cu consimțământul expres sau tacit al unei asemenea persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 8 la 12 ani.

Art. 166¹ (al. 4) Acțiunile prevăzute la alin. (3) săvârșite cu bună știință asupra unui minor sau asupra unei femei gravide ori profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor; săvârșite asupra a 2 sau a mai multor persoane; săvârșite de 2 sau de mai multe persoane; săvârșite prin folosirea armei, instrumentelor speciale sau a altor obiecte adaptate acestui scop; săvârșite de o persoană cu funcție de răspundere sau de o persoană cu funcție de demnitate publică; care din imprudență au cauzat o vătămare gravă sau medie integrității corporale sau sănătății; care din imprudență au cauzat decesul persoanei sau sinuciderea acesteia, se pedepsesc cu închisoare de la 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

DACĂ AȚI FOST SUPUȘI TORTURII SAU RELELOR TRĂTAMENTE

1) Cât mai curând posibil, trebuie să depuneți o plângere la organele procuraturii (oficiile procuraturilor raionale sau de sector). În plângerea scrisă, este important să descrieți circumstanțele aplicării actelor de tortură, inclusiv CINE, CÂND și CUM va torturat. Sunteți în drept să solicitați expertiza medico-legală pentru confirmarea probei aplicării maltratării. Rezultatele expertizei medico-legale sunt temei pentru inițierea urmăririi penale. Raportul de expertiză medico-legală îl puteți ridica și consulta independent, inclusiv cu avocatul Dvs, acest fapt fiind un drept procesual al Dvs.

În cazul în care sunteți reținut de organele poliției, aveți dreptul la un avocat ales (de Dvs sau rudele Dvs) sau din oficiu (ce acordă asistență juridică gratuită, garantată de stat).

La fel, sunteți în drept să solicitați asistență juridică oferită de organizații de apărare a drepturilor omului, cum ar fi: Oficiul Avocatului Poporului al Republicii Moldova (mun. Chișinău, MD-2012, str. Sfatul Țării 16, tel: (+373 22) 23-48-00, e-mail: ombudsman@ombudsman.md).

2) În cazul în care plângerea Dvs este respinsă, Procuratura trebuie să emită o ordonanță motivată pentru refuzul inițierii urmăririi penale (dosarului penal). Ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale poate fi contestată la procurorul ierarhic superior în termen de 15 zile, ulterior la judecătorul de instrucție.

COORDONATELE CENTRELOR DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ, PSIHOLOGICĂ ȘI REABILITARE A VICTIMELOR TORTURII

CHIȘINĂU: STR. BUCUREȘTI, 71.
TEL. 067203040.

COMRAT: STR. TRETACOVA, 21/3.
TEL. 078899110.

TIRASPOL: STR. ȘEVCENCO, 12/12.
TEL. 077973007.

Programul Uniunii Europene „Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului” pentru Republica Moldova

DONATORUL PROIECTULUI: UNIUNEA EUROPEANĂ

Uniunea Europeană este formată din 27 de state membre care au decis să combine treptat know-how-ul, resursele și destinele. Împreună, în perioada de extindere de 50 de ani, au creat o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, păstrând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertatea individuală.

Uniunea Europeană urmărește să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și popoarele din afara granițelor sale.

Organul executiv al Uniunii Europene este Comisia Europeană.

Acest proiect este finanțat de Uniunea Europeană

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană

Proiectul este implementat de Institutul pentru Democrație

STOP TORTURII!

Acest pliant a fost elaborat cu asistența Uniunii Europene. Conținutul reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului pentru Democrație, Institutului Național al Femeii din Moldova „Egalitate” și Centrului Media din Transnistria. Pliantul nu reflectă opiniile Uniunii Europene.

DESPRE PROIECT

În scopul combaterii torturii în Republica Moldova, în cadrul Instrumentului European pentru Democrație și Drepturile Omului, Institutul pentru Democrație (Comrat) în parteneriat cu Institutul Național al Femeii din Moldova „Egalitate” (Chișinău) și Centrul Media din Transnistria (Tiraspol) cu sprijinul Uniunii Europene, a demarat proiectul „Toți împreună vom spune NU torturii în Moldova: societatea civilă împotriva torturii”. Proiectul este implementat pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Implementarea proiectului va dura trei ani, timp în care se va urmări înființarea a trei centre de asistență juridică și psihologică pentru victimele torturii, o serie de seminare pentru personalul penitenciarelor, poliției, spitalelor de psihiatrie din Republica Moldova; seminare pentru deținuți, pacienții spitalizați și a altor persoane aflate în situație de risc, precum și seminare pentru studenții facultăților de Drept din Universitățile din Moldova (viitori polițiști, avocați, judecători și procurori). Proiectul prevede crearea unei rețele permanente de organizații neguvernamentale de combatere a torturii (cel puțin 15-20 de ONG-uri din Găgăuzia, Chișinău și regiunea Transnistreană). La fel, va fi lansat un program de mini-granturi pentru ONG-uri în valoare de 5000 – 7000 Euro pentru sprijinirea inițiativelor locale de prevenire a torturii.

CONCEPTUL DE TORTURĂ

Tortura este una dintre cele mai grave infracțiuni, care atentează la construirea unei societăți democratice. Tortura încalcă drepturile fundamentale ale omului, este interzisă de legislația internațională și națională. În ciuda acestui fapt, aceasta continuă să fie prezentă în majoritatea statelor.

Tortura este cauza deliberată a suferințelor (fizice și psihice) în scopul obținerii de informații sau în scopul pedepsirii. Tortura se deosebește de alte forme de tratament sau pedepse crude, inumane sau degradante, prin faptul că durerea și suferințele sunt cauzate de angajații statului sau de alte persoane la convingerea primilor, în scopul obținerii informațiilor, pedepsirii, constrângerii sau discriminării.

Convenția ONU împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante definește „tortura” ca fiind: ...orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, în special cu scopul de a obține, de la această persoană sau de la o persoană terță, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiune asupra unei terțe persoane, sau pentru orice alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință sunt provocate de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial, sau la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane.

Conform Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, tortura este o infracțiune împotriva umanității, dacă este comisă ca parte a unui atac răspândit sau sistematic împotriva oricărui civil sau a unei crime de război atunci când este îndreptată împotriva persoanelor sau bunurilor protejate în temeiul dispozițiilor relevante a Convenției de la Geneva.

CONSECINȚELE TORTURII

Tortura, spre deosebire de alte forme de maltratare are o stabilire clară ca țintă – constrângerea victimei la orice, în special la furnizarea de informații, comiterea sau refuzul unor acțiuni etc.

În general, pericolul social al torturii constă într-o serie de aspecte. În primul rând, tortura este forma extremă a cruzimii, adesea dăunătoare sănătății și psihicului victimei.

În al doilea rând, tortura este o formă de violență folosită pentru a suprima în mod ilegal libera voință a unei persoane, încălcând astfel drepturile fundamentale. Spre deosebire de alte forme de rele tratamente acesta are un set clar de caracteristici – a obliga victima la orice, în special la furnizarea de informații, la comiterea sau refuzul oricărei acțiuni. Prin urmare, tortura este o modalitate deosebită ca tortionarul să-și realizeze scopul, acesta din urmă nefiind neapărat criminal.

În al treilea rând, acest act întotdeauna încalcă regulile și normele sociale ale relațiilor reciproce în societate, iar tortura utilizată în interes de serviciu în condițiile impunității, stimulează dezvoltarea corupției, acestea fiind o încălcare a ordinii interrelațiilor în societate între indivizi.

Tortura nu poate fi justificată de acționarea în „interesele statului”, or în acest caz va avea de suferit nu doar persoana victimei ci și reputația și autoritatea de stat.

COMBATEREA TORTURII ÎN ACTELE INTERNAȚIONALE

Art. 5 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 7 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, prevăd faptul că ...*nimeni nu va fi supus la tortură sau la un tratament sau pedeapsă crudă, inumană sau degradantă.*

Adunarea Generală a ONU din 1975 a adoptat o Declarație specială privind protecția tuturor persoanelor împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante. Însă, odată cu adoptarea acestei declarații ca fiind un document care nu era obligatoriu, practicile anti-umane și cele penale de tortură nu au fost stopate. Astfel, la 10 decembrie 1984, Adunarea împotriva torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante și pedepse. Republica Moldova a aderat la Convenția ONU din 1995 (Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 473-XIII din 31 mai 1995).

Această Convenție a devenit principalul act internațional în domeniul combaterii torturii. Convenția prevede că fiecare stat parte va lua măsuri legislative, administrative, judiciare și de altă natură eficiente pentru a preveni actele de tortură pe orice teritoriu aflat sub jurisdicția sa. Nu există circumstanțe excepționale de justificare a torturii, indiferent care sunt acestea, inclusiv starea de război sau o amenințare de război, instabilitatea politică internă sau orice altă stare de urgență, susține Convenția ONU. Supravegherea respectării angajamentelor internaționale privind abolirea torturii, este exercitată de Comitetul ONU împotriva torturii (CAT), situat la Geneva.

În 2002 a fost adoptat Protocolul Opțional la Convenția ONU împotriva

torturii. Republica Moldova a adoptat Protocolul Opțional la 30 martie 2006. Scopul acestui act internațional este de a stabili un sistem de vizite regulate de către autorități internaționale și naționale independente, în locurile unde oamenii sunt privați de libertate, pentru prevenirea torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

Un alt act european ce prevede interzicerea torturii, este Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului ce datează din 4 noiembrie 1950. Art. 3 din Convenția europeană prevede că nimeni nu poate fi supus torturii sau unor tratamente sau pedepse inumane sau degradante.

Supravegherea justițiară a modului în care statul parte la Convenția europeană își respectă obligația de a nu admite actele de tortură și rele tratamente, a eficacității recursului intern, este exercitat de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului cu sediul la Strasbourg. Curtea emite hotărâri și decizii obligatorii pentru state. De regulă sancțiunile sunt pecuniare. Republica Moldova a fost și continuă să fie condamnată pentru încălcarea art. 3 a Convenției. Un exemplu în acest sens este Cauza Boicenco vs Moldova (2005): Nicolai Boicenco a fost reținut la 20 mai 2005 de angajații Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției pentru fraudă. Boicenco a susținut că a fost maltratat la reținere și în perioada de arest preventiv, fapt ce i-a afectat grav starea de sănătate. Guvernul nu a putut demonstra contrariul. Astfel, Curtea în unanimitate a decis că a avut loc o încălcare a art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Instanța europeană a dispus Guvernului Republicii Moldova să achite reclamanului suma de 40 de mii de Euro cu titlu de despăgubiri pentru daune morale și 6,823 de Euro pentru costuri și cheltuieli de asistență juridică.

COMBATEREA TORTURII ÎN ACTELE NAȚIONALE

Articolul 166¹ din Codul penal al Republicii Moldova (Tortura, tratamentul inuman sau degradant) prevede pedeapsa pentru ...cauzarea intenționată a unei dureri sau a suferinței fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant, de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice, sau de către orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau cu consimțământul expres ori tacit al unei asemenea persoane cu închisoare de la 2 la 6 ani sau cu amendă în mărime de la 1150 la 1350 de unități convenționale, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

Într-o serie de cazuri (săvârșite împotriva unui minor sau a unei femei gravide, a unui funcționar care a cauzat accidental moartea unei persoane sau sinuciderea ei), aceste acțiuni se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 8 ani sau cu amendă în mărime de la 1350 la 1600 de unități convenționale, în ambele cazuri cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

Art. 166¹ (al. 3) prevede că: Tortura, adică orice faptă intenționată prin care se provoacă unei persoane o durere sau suferințe fizice sau psihice puternice cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o